

Smrek *Picea*

Smrek je náš najbežnejší ihličnatý strom, ktorý postupne nahradil chýlostivejšiu jedľu, ktorá u nás bývala kedysi najrozšírenejšia. V okrasných záhradách sa väčšinou pestujú vyšľachtené druhy, ktoré vynikajú množstvom rozmanitých odrôd.

Smrek obyčajný *Picea.abies*

- Echiniformis a jeho odrody charakterizuje zakrpatený rast.
- Nidiformis je vankúšovito zakrpatený smrek.
- Obľúbený smrek biely *P. glauca* Conica je drobný a má kužeľovitý tvar.
- Smrek pichľavý *P. pungens* vyniká radom striebřistých odrôd.
- Smrek Inversa je previsnuto splývavého tvaru.
- Úplne nenáročný je smrek omorikový *P. omorica*, ktorý znáša pravidelný rez.
- Hlbším koreňovým systémom a pevnejším zakotvením sa môže pochváliť smrek Engelmanov *P. engelmannii*, smrek ajanský *P. jezoensis*, smrek pichľavý *P. pungens* a Smrek Sitkanský *P. sitchensis*.
- Medzi obľúbené strieborné smrekky patrí drobný kríženec *Picea x mariorika* Machala.
- Kompaktné tvary ponúkajú veľmi pomaly rastúci smrek napr. guľovitý *P. glauca* Alberta Globe alebo previsnutý splývajúci *P. abies* Formanek.

Na kvalitu pôdy smrekky väčšinou náročné nie sú, ideálne je pre vlhká hlinitopiesočnatá zemina. Smrekky sú svetlomilné stromy, v prehustené výsadbe alebo v tme budú zospodu vyhoľovať. Obavu zo smrekov v záhrade vzbudzuje plytší koreňový systém, vďaka ktorému dochádza ľahšie k vývratom. Nie je to však pravidlom, sú druhy, ktoré sú pevne zakotvené. Takmer všetky smrekky neznášajú exhaláty a zafajčené prostredie. Smrekky sa uplatňujú predovšetkým ako solitéry alebo vo voľných skupinách. Smrekky v rôznych odtieňoch svetlo šedej alebo tmavo zelenej pôsobia veľmi prirodzene a používajú sa na prechody záhrad do voľnej krajiny. Smrekky sa veľmi dobre kombinujú s listnatými druhmi, malebné skupinky tvorí s brezou a javorom. Zakrpatené a kompaktné druhy rôzne vysokých a farebných foriem sa hodia aj do malých priestorov alebo do nádob.

Smrek pichľavý *Picea pungens* patrí k najčastejšie pestovaným ihličnanom, s ktorými sa stretneme v malých aj veľkých záhradkách. Veľkej obľube sa tešia najmä odrody s modrosivým až dostrieborna sfarbeným ihličím. Smrek pichľavý patrí k veľmi prispôsobivým drevinám, ktorým sa bude dariť aj v mestských záhradkách, kde iné ihličnany vplyvom znečisteného ovzdušia trpia. Hoci vo svojej domovine rastie skôr na vlhkých miestach, dokáže sa dobre vyrovnáť aj so suchšou pôdou. Podmienkou je len kyslá reakcia pôdy bez prímеси vápna. Pretože vyniká predovšetkým ako solitérne dekoratívne drevina, bude mu vyhovovať otvorené stanovište, ale uspokojí sa aj s polotieňom. Pri výbere vhodného miesta však počítajme s tým, že vám po nejakom čase prevýši rodinný domček. Ak nám to vadí, poohľadnite sa radšej pri zakrpatených odrodách. Prednosti smreka pichľavého tkvie jednoznačne v jeho dekoratívnej funkcii. Jeho husté a pravidelne rastúce vetvičky a modrosivý nádych ihličia pôsobí v záhrade rozprávkovým dojmom.

Veľmi dekoratívne sú aj formy smreka omorikového, ktorý je vhodný aj do menších záhrad, pretože má úzku korunu.

Smrek je bohatý na vitamíny A a C . Vylúhovaním zeleného ihličia smreka pripravíte lahodný aromatický čaj, ktorý upokojuje nervy, znižuje nervozitu, stimuluje mozgovú kľby. Môže sa použiť na pokožku hlavy pri nadmernej tvorbe lupín. Živica v ihličí priaznivo pôsobí pri dýchacích problémoch a pomáha vykašľávať nahromadené hlieny. Peľ smreku, smrekovca a borovice nie je alergénny a je bohatý na bielkoviny. Pri kvitnutí stromu sú samčie šišticky sú zo začiatku nápadne červené, neskôr až žltkavé od množstva peľu (apríl - máj). Peľ môžete získať zakrytím konca konára plastovou taškou a intenzívne ním potriať. Taška sa vám rýchlo naplní peľom.

Premiestnením peľu do sklenenej nádoby a skladovaním na studenom, suchom mieste získate zásobu proteínov do jogurtov koktejlom alebo smoothies. Z mladého ihličia smrekú sa môže pripraviť sirup, ktorý rozpúšťa hlieny, uľahčuje vykašliavanie, lieči dýchacie cesty, zmiernuje reumu a bolesti.

Choroby a škodcovia

- Obaľovač smrekový *Epinotia tedella*

Motýľ s rozpätím krídel približne 13 mm. Samičky kladú vajčká na smrekové ihlice. Húsenica je žltohnedá s dvomi červenohnedými líniami na chrbte, alebo zelená s jasnými, alebo tmavými chrbtovými líniami. Húsenice mívajú ihlice a spriadajú ich jemným pradivom, v ktorom ostáva zachytený trus. Na jeseň sa spúšťajú na zem, kde prezimujú v opadanke. Stromy napadnuté obaľovačom strácajú vitalitu a prírastky. Napáda strom od vnútornej časti koruny smerom ku okraju, takže napadnutie často nie je vidno.

- Piliarka smreková *Pristiphora abietina*

Piliarka smreková je škodca mladých, smrekových porastov. Napadnuté ihličce usychajú, krútia sa a hnednú. Výhonky vyzerajú, ako by boli opálené ohňom alebo spálené mrazom. Na ochranu je pri veľkom poškodení potrebné aplikovať insekticíd Vaztak 10 EC, Active alebo iný príbuzný insekticíd.

- Puklice *Physokermes piceae*

Puklica smreková predstavuje riziko predovšetkým u mladých stromčekov, ktoré vplyvom sania zaostávajú v raste, blednú a odumierajú. Pri silnom napadnutí sú ihlice, vetvičky a mladé stromčeky pokryté lepivou medovicou, ktorú potom obsadzujú huby. Pri napadnutí aplikujeme opakované postreky prípravkami: Applaud 25 WP, Basudin 600 EW, Ultracid 40 WP, Talstar 10 EC predávané v ČR, u nás nie sú tieto prípravky schválene.

